

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 9/2013. (VI. 10.) számú ajánlása a hitelintézetek, pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok vezetőire előírt szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények, valamint a jó üzleti hírnév értékeléséről

I. Az ajánlás célja és hatálya

A hitelintézetek, pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok működésének biztonsága szempontjából kulcsfontosságú, hogy azokat csak szakmailag alkalmas és üzletileg megbízható, valamint jó üzleti hírnévvel rendelkező személyek irányíthassák.

A hitelintézetek tőkeszabályozási rendszerét meghatározó 2006/48/EK irányelv (a továbbiakban: CRD), valamint a hazai jogszabályok is több előírást megfogalmaznak a vezető állású személyekkel szemben.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének (a továbbiakban: Felügyelet) a pénzügyi szervezetek vezetőire és a minősített befolyással rendelkező tulajdonosaira előírt szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság, valamint a jó üzleti hírnév jogszabályi követelményének alkalmazásáról szóló 2011. január 31. napján közzétett tájékoztatója (a továbbiakban: Tájékoztató) részletesen is kifejti a jogszabályi követelmények Felügyelet általi alkalmazásának szempontjait.

A témához kapcsolódóan az Európai Bankhatóság (a továbbiakban: EBA) 2012. november 22. napján jelentette meg a Guidelines on the assessment of the suitability of members of the management body and key function holders című iránymutatását.

Az EBA iránymutatásai a hitelintézeteknél vezető állású és kulcspozíciót betöltő személyek megfelelőségi vizsgálatának szempontjairól szólnak. Az iránymutatások a CRD 11. cikkelyének (1) bekezdésén alapulnak, amely szerint engedélyezési feltétel, hogy legalább két tényleges irányítást végző személy legyen a CRD hatálya alá tartozó intézményeknél, akik jó hírnévvel és megfelelő tapasztalattal is rendelkeznek az ilyen feladatok ellátásához.

Az EBA iránymutatásai azonban ennél részletesebben is kifejtik ezeket a követelményeket:

- az engedélyezési eljárás lefolytatásának időpontjában történő megfelelésen túlmenően az érintett személyek jogszabályi követelményeknek való **folyamatos megfelelését is elvárja,**
- kiterjeszti az elvárásokat **a pénzügyi holding társaságokra,** és azon **pénzügyi konglomerátumok** vegyes pénzügyi holding társaságaira is, amelyeknél a banki ágazat a legjelentősebb,

- megelőlegezve a módosítás alatt álló CRD várható előírásait, a rendelkezéseket nem korlátozza a két, tényleges irányítást gyakorló vezetőre, hanem az **intézmény valamennyi irányítási és felvigyázási funkciót betöltő testületének** tagjára és a **kulcspozíciót betöltő vezetők**re (például más tagállamban létesített fióktelepek vezetői, harmadik országbeli leányvállalatok vezetői, belső kontroll funkciók vezetői) is alkalmazandónak írja elő.

Az EBA iránymutatásai által elvártak egy része már eddig is megjelent a Felügyelet a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényen (a továbbiakban: Hpt.) alapuló elvárásait közvetítő Tájékoztatóban. Jelen ajánlás kiadása az EBA iránymutatásaink teljes körű implementálása érdekében szükséges. Ily módon a Tájékoztató és a jelen ajánlás nem helyettesíti, hanem kiegészíti egymást, az érintett intézmények által együttesen alkalmazandó.

A Felügyelet jelen ajánlásának címzettjei a Hpt. szerinti hitelintézetek, pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok.

Jelen ajánlás alkalmazásában a szakmai alkalmasság, az üzleti megbízhatóság, valamint a jó üzleti hírnév fogalmak a Hpt. előírásai, valamint a Tájékoztatóban meghatározottak szerint értelmezendők.

Az ajánlás célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlásnak az ajánlás címzettjeire nézve kötelező ereje nincs, ugyanakkor az ajánlásban foglalt elvárások követését, illetve az ahhoz történő igazodást a Felügyelet ellenőrzési és monitoring tevékenysége során kiemelt figyelemmel kíséri. Az ajánlásban foglalt elvárások követése ugyanakkor a felügyelt intézmények alapvető érdekeit is szolgálja.

II. A hitelintézetek vezető állású személyeivel kapcsolatos elvárások

1. A Hpt. előírásai alapján a hitelintézetek vezető állású személyei mindenkor meg kell, hogy feleljenek a jogszabályi engedélyezési feltételeknek, beleértve a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelményeket, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírásokat.
2. Az alkalmassági és megbízhatósági követelményeknek, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírásoknak való megfelelés ugyanakkor a hitelintézet és tulajdonosainak alapvető felelőssége és érdeke is.

3. Ennek megfelelően a Felügyelet elvárja, hogy a hitelintézetek valamely vezető állású személy kinevezése vagy megválasztása, a megbízatás meghosszabbítása előtt, továbbá minden olyan esetben, amikor annak szükségessége felmerül, a hitelintézetek maguk is értékeljék az alkalmassági és megbízhatósági követelmények, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírások teljesülését.
4. Javasolt, hogy az értékelés két lépésben történjen. Elsőként kerüljön sor a jelölt általános értékelésére, majd az intézmény sajátosságaira (ideértve különösen az intézmény méretét, piaci részesedését, kockázati profilját, stb.), illetve a betöltendő funkcióra tekintettel lefolytatott specifikus vizsgálatokra. Előfordulhat ugyanis, hogy valamely jelölt megfelel az általános követelményeknek, elvárásoknak, de az adott pozíció vagy intézmény olyan sajátosságokkal bír, amely további speciális szaktudást vagy képzettséget igényel. Az egyes pozíciók eltérő követelményeknek való megfelelést tesznek szükségessé.
5. A Felügyelet elvárja, hogy az értékelés során a hitelintézet a Tájékoztatóban meghatározott szempontokra is legyen tekintettel, melyet jelen ajánlás kiegészít speciális mérlegelési tényezőkkel. Ilyen speciális szempont lehet például, de nem kizárólagosan a potenciális érdekkonfliktusok, az adott személy függetlenségének és a feladat ellátására rendelkezésre álló idejének értékelése. A függetlenség értékelése során célszerű lehet vizsgálni:
 - a személy jelenlegi és múltbeli megbízatásait;
 - az intézmény vagy annak anya-, illetve leányvállalata irányítási funkciót betöltő testületének tagjaival fennálló személyes, szakmai vagy egyéb gazdasági kapcsolatait;
 - az intézmény minősített befolyással rendelkező tulajdonosaival, azok anya-, illetve leányvállalatával fennálló személyes, szakmai vagy egyéb gazdasági kapcsolatait.
6. Általános elvárás a hitelintézetek irányító és felvigyázási szerepet betöltő testületeivel (például: igazgatóság, felügyelő bizottság¹) szemben, hogy kollektív módon legyenek képesek betölteni funkciójukat, és tagjaik együttesen, testületként is legyenek alkalmasak (álljon rendelkezésre a szükséges tudás és gyakorlat) a meghatározott feladatok ellátására. A testületek összetételéből fakadó hiányosságok az értékelés során nem feltétlenül jelentik a testület tagjaként dolgozó egy adott személy alkalmatlanságát.
7. Célszerű, ha a hitelintézet az alkalmassági és megbízhatósági követelmények, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírások teljesülésének belső vizsgálata során minél szélesebb körű információs forrásokra alapozza megállapításait. A Felügyelet

¹ Sok intézményre jellemző az elkülönített ügyvezetés, igazgatóság és felügyelő bizottság, mint legfőbb irányító és ellenőrző testületek. Másoknál az igazgatóság összetétele megegyezik az ügyvezetés összetételével. Az irányítási és felvigyázási funkciókkal kapcsolatos felügyeleti elvárásokról részletesebben lásd a belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 6/2013. ajánlást.

ugyanakkor az intézmények mérlegelésére bízva, hogy a hazai jogrendszer keretei között a rendelkezésükre álló lehetőségek közül milyen közvetlen vagy közvetett forrást és módszert választanak a szükséges információk jogszerű beszerzésére.

8. A Felügyelet elvárja, hogy a hitelintézetek rendelkezzenek a vezető állású személyek kiválasztására és értékelésére vonatkozó belső politikával, melyben legalább a következők kerülnek rögzítésre:
- a belső értékelések lefolytatásáért felelős személyek vagy funkció meghatározása, beleértve, hogy kinevezési (nomination committee) vagy hasonló funkciót betöltő bizottság kialakításra kerül-e a szervezeten belül, továbbá, hogy külföldi tulajdonú leányvállalat, vagy fióktelep esetén az anyaintézmény ugyanezen feladatot ellátó bizottságára milyen szerep hárul;
 - a belső értékelések során alkalmazandó eljárások, ide értve az értékelések dokumentálásának szabályait és azon eljárásokat (kik, milyen határidővel és milyen intézkedéseket tehetnek), amelyeket az intézmény abban az esetben követ, ha valamely vezető állású személyének jó üzleti hírnevével kapcsolatban aggályok merülnek fel, illetve a Hpt-ben foglalt kizáró ok következik be (például vádemelés), a nem tulajdonosi kinevezés esetén (például a felügyelő bizottság munkavállalói küldöttjei) követendő eljárásokat, valamint az olyan önkéntes betétbiztosítási, illetve intézményvédelmi alappal történő együttműködés kereteit, amelyben a hitelintézet tagsággal rendelkezik;
 - az egyes vezető állású személyekkel szemben elvárt képességek és kompetenciák meghatározása;
 - a jelölt részéről az értékelések lefolytatásához átadandó információk, dokumentumok;
 - azon intézkedések, amelyek tulajdonosi kinevezés esetén biztosítják, hogy a tulajdonosok ismerjék a pozícióval és annak betöltésére jelölt személlyel kapcsolatos követelményeket;
 - a folyamatos megfelelés biztosítása érdekében azon helyzetek meghatározása, amikor a vezető állású személyek, vagy azok egy körének újraértékelésére (például tulajdonos váltás, más intézménnyel való összeolvadás, jelentős működési kockázati esemény bekövetkezése, csődeljárást helyettesítő felügyeleti intézkedés alkalmazása az intézménnyel szemben, stb.) a rendszeres felülvizsgálaton túl sort kell keríteni, beleértve az ilyen szituációk azonosítására vonatkozó intézkedéseket is. A Felügyelet elvárja, hogy a hitelintézet ennek keretében belső elvárásként határozza meg a vezető állású személyekkel szemben a szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal, valamint a jó üzleti hírnevvel kapcsolatos, a személyüket érintő jelentős változásokról való azonnali, valamint az összes változásról való rendszeres, évenkénti tájékoztatási kötelezettséget;
 - azokban az esetekben, ahol speciális képzési és fejlődési követelmények merülnek fel a vezető állású személyekkel kapcsolatban, a kapcsolódó tréning lehetőségek

biztosításának módja.

9. A vezető állású személyek kiválasztására és értékelésére vonatkozó intézményi belső politika tekintetében a Felügyelet számos megoldást elfogadhatónak tart. Megfogalmazható önálló dokumentumban, más politikák vagy belső szabályzatok, eljárásrendek, ügyrendek, stb. részeként is. Elvárás ugyanakkor, hogy a Felügyelet megkeresésére a hitelintézet képes legyen annak bemutatására, hogy a követett célok, alapelvek és legfontosabb gyakorlatok előre és egyértelműen rögzítettek.
10. A Felügyelet elvárja, hogy az 3-5. pontok szerinti értékelésekre, valamint a 8. pont szerinti politika meghatározására a hitelintézet sajátosságainak figyelembe vételével, az intézmény által folytatott tevékenységek jellegével és összetettségével összhangban kerüljön sor (arányosság elve). Újraértékelés során a Felügyelet elfogadhatónak tartja egyszerűsített eljárás alkalmazását is.
11. Külföldi tulajdonú leányvállalat, vagy fióktelep esetében a Felügyelet elvárja, hogy a vezető állású személyek kiválasztására és értékelésére vonatkozó anyaintézményi vagy csoport szintű szervezeti struktúrák, módszertanok és folyamatok alkalmazására a helyi sajátosságok és szabályozói környezet figyelembe vételével kerüljön sor.
12. Amennyiben a hitelintézetnél működik kinevezési (nomination committee) vagy hasonló funkciót betöltő bizottság, a Felügyelet elvárja, hogy az vállaljon aktív szerepet a 8. pont szerinti politika kialakításában és érvényre juttatásában.
13. A Felügyelet elvárja továbbá, hogy a hitelintézet csak abban az esetben nyújtson be a Hpt. előírásai szerinti engedélykérelmet vezető állású személy megválasztásának, illetve kinevezésének engedélyezése iránt, amennyiben az intézmény a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság, valamint a jó üzleti hírnév belső értékelése során nem állapított meg a személy kinevezését vagy megbízását gátló, vagy kizáró tényezőt.
14. Elvárt, hogy a vezető állású személyek újraértékelése során észlelt hiányosság esetén a hitelintézet tegyen lépéseket a helyzet rendezése érdekében, a Felügyelet egyidejű tájékoztatása mellett.
15. Az intézkedéseket a belső politikában meghatározott elvek mentén, a rögzített határidők figyelembevételével, a hitelintézet az észlelt hiányosság és a helyzet sajátosságaira tekintettel határozza meg. Ilyen intézkedés lehet például bizonyos személyek visszahívása, leváltása, az egyes testületek tagjai közötti felelősségi körök módosítása, az egyes testületek tagjainak vagy az érintett testület egészének képzése.

III. A hitelintézetek kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyeivel kapcsolatos elvárások

16. A Felügyelet az EBA iránymutatásaival összhangban javasolja, hogy a hitelintézetek a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek esetében is juttassák érvényre a vezető állású személyekkel szembeni szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelményeket, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírásokat.
17. Ennek keretében javasolt, hogy a hitelintézet:
 - rendelkezzen a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek kiválasztására és értékelésére vonatkozó belső politikával is, melyben rögzítésre kerülnek különösen, hogy az adott intézmény esetében kik minősülnek kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyeknek, mely személy vagy funkció felelős a belső értékelések lefolytatásáért, továbbá, hogy milyen szempontok alapján történik a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek szakmai alkalmasságának és üzleti megbízhatóságának, valamint jó üzleti hírnevének értékelése;
 - várja el, hogy a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek is mindenkor feleljenek meg az alkalmassági és megbízhatósági követelményeknek, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírásoknak;
 - értékelje az alkalmassági és megbízhatósági követelmények, valamint a jó üzleti hírnévre vonatkozó előírások teljesülését valamely kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy kinevezésekor vagy megválasztáskor, megbízatásának meghosszabbításakor, továbbá minden olyan esetben, amikor annak szükségessége felmerül;
 - tegyen lépéseket a helyzet rendezése érdekében, ha valamely kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy értékelése során hiányosságot észlel.
18. A Felügyelet jó gyakorlatnak tartja, ha a hitelintézetek kulcsfontosságú pozíciót betöltő személynek tekintik a más tagállambeli, harmadik országbeli fiókok, illetőleg leányvállalatok vezetőit, a kulcs üzleti területek és a támogató területek vezetőit (például treasury vezető, befektetési üzletág vezető, IT terület vezetője), a belső kontroll funkciók vezetőit (például kockázati kontroll terület vezetője, vagy chief risk officer, megfelelőség biztosítási vezető, belső ellenőrzési vezető), illetőleg a Hpt. javadalmazási szabályai szerint kiemelt, nem vezető állású személyeket. Ugyanakkor minden esetben az intézmény sajátosságaiból célszerű kiindulni, annak figyelembe vételével, hogy mely személyek gyakorolhatnak jelentős hatást az intézmény tevékenységére.
19. A Felügyelet a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyekkel összefüggésben is javasolja az 5., 7., 9., 10. és 15. pontokban leírtak követését.

20. A Felügyelet elvárja, hogy kérésére a hitelintézet bocsássa rendelkezésre a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek szakmai alkalmasságának és üzleti megbízhatóságának, valamint jó üzleti hírnevének értékelésére vonatkozó dokumentumokat, beleértve az egyedi értékeléseket is, továbbá, hogy adjon tájékoztatást a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyek értékelése során észlelt hiányosság esetén az intézmény által megtett lépésekről. Ezen elvárásnak való megfelelés biztosítása érdekében a Felügyelet célszerűnek tartja, ha a hitelintézet valamely kulcsfontosságú pozíciót betöltő személy kinevezése vagy megválasztása előtt felhívja a Felügyelet felé történő esetleges információ szolgáltatásra a jelölt figyelmét, illetőleg beszerzi tőle a jogszabályi követelményeknek megfelelő adatátadáshoz kapcsolódó nyilatkozatokat.

IV. Pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok

21. A Hpt. 44. § (1) bekezdésével összhangban a Felügyelet a pénzügyi holding társaságok és a vegyes pénzügyi holding társaságok vezető állású személyeivel kapcsolatban is elvárja a Tájékoztatóban, valamint a vezető állású és a kulcsfontosságú pozíciót betöltő személyekkel összefüggésben a jelen ajánlásban meghatározottak követését.

V. Záró rendelkezések

22. Az ajánlás a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. (Psztv.) törvény 21. § c) pontja szerint kiadott – kötelező erővel nem rendelkező – ajánlás.
23. A Felügyelet által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
24. A Felügyelet felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Elnöke által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.